

Intervju: Wolfgang Petritsch, Visoki predstavnik u BiH "Sokiran sam silinom mrznje u govoru biskupa Ratka Perica na Saboru u Mostaru i njegovom potporom osudjenim ratnim zlocincima"

Predstavnici medjunarodne zajednice zestoko su reagirali na odluku o privremenoj hrvatskoj samoupravi u BiH. Najavljuju se sankcije, no dojam je da proteklih nekoliko dana s obje strane popusta pritisakŠ.

– HDZ je donio ilegalnu, protuustavnu, odluku koja ranusava Daytonski sporazum i nije prihvatljiva. Osim toga, HDZ nije stranka koja ima pravo predstavljati cijeli hrvatski narod u BiH i stoga je odluka o privremenom osamostaljenju potpuno neprihvatljiva medjunarodnoj zajednici u BiH.

Ipak, nakon nekoliko dana, cini se da postoji spremnost za kompromis. Ante Jelavic, lider bosanskohercegovackog HDZ-a, i sam, cini se, pokusava naci izlaz i predlaze neka nova rjesenja. Tako moze cuti da je Jelavic spreman cak i na raspustanje HDZ-a BiH, stranke koju hrvatski narod na izborima podrzava, ali s kojom, ocito, ne moze krenuti naprijed ni u kojem pogledu.

– Nitko ne trazi raspustanje HDZ-a nego samo da HDZ radi u skladu sa zakonima, ustavima i duznostima na koje su izabrani. Imao sam bezbroj sastanaka s Jelavicom u proteklih nekoliko mjeseci, a posljednji smo se put sastali prije tri tjedna.

Tada smo razgovarali o svim detaljima puna dva i pol sata. On je iznosio probleme, dok sam ja odgovarao na svaku stavku. Na kraju je obecao da ce o svemu razgovarati u celnistvu HDZ-a i potpuno podrzati ono sto smo se dogovorili. Ja sam tada bio potpuno siguran da smo se dogovorili. Ali, nekoliko dana poslije dobio sam od Jelavica otvoreno pismo u kojem cak i ne spominje ono o cemu smo razgovarali i sto smo se dogovorili. Tako je pokazao da se nece drzati rijeci koju mi je dao.

Pasalicev plan

Jelavic, odnosno HDZ, uz potporu vecine Hrvata u BiH, zapravo inzistira na postovanju izbornih rezultata i formiranju vlasti na osnovi tih rezultata. Sto ste mu vi predlozili?

– Trazio sam od Jelavica da javno kaze da ce, u skladu s Ustavom i Daytonskim sporazumom, ostati u institucijama sustava i raditi u njima. Zauzvrat, ja sam obecao da cemo biti otvoreni prema prijedlozima o promjeni izbornih pravila na koja se HDZ toliko zali. Usprkos tim pravilima HDZ bi dobio 16,17 od 30 mesta u Domu naroda Federacije da su sudjelovali u njegovoj uspostavi. Pozvao sam HDZ da se prikljuci Ustavnoj komisiji i u Federaciji i u Republici Srpskoj. Kao sto je poznato, Ustavni sud BiH proglašio je da su Hrvati konstitutivni narod ne samo u Federaciji nego i u Republici Srpskoj. Zelimo da se Hrvati pocnu vracati u Republiku Srpsku. Ali, Ante Jelavic naprosto ne zeli da Hrvati pocnu vjerovati u Bosnu i Hercegovinu kao drzavu.

Zasto je Jelavic promijenio vas dogovor?

– Tu ne treba imati iluzija. Rijec je iskljucivo o osobnim interesima nekoliko ljudi koji sad zastupaju HDZ. A taj je interes u slucaju HDZ-a uvijek bio jaci od zanimanja za hrvatski narod i pitanja kako taj narod zivi.

Cijim osobnim interesima?

– Ukratko, iza odluke o privremenom osamostaljivanju stoje

ljudi koji su sad na celu tog pokreta, ali uz potporu još nekoliko lica iz vojnih struktura iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Također je važno reći da je moguce da je akcija velikim dijelom vodjena iz Zagreba, od HDZ-a u Hrvatskoj. Mi, naime, imamo provjerene informacije da u cijeloj operaciji postoji vrlo bliska suradnja između Jelaviceva HDZ-a i maticnog HDZ-a u Hrvatskoj. Boravak Ivica Pasalica u Bosni i Hercegovini prije nekoliko tjedana bio je jasan signal da se nesto sprema.

Kazne za sefove HDZ-a

Mislite li da postoji veza između dogadjaja u Bosni i Hercegovini i prethodnih masovnih veteranskih demonstracija u Splitu, pa u Zagrebu?

– Mislim da vlasti obiju država, i Hrvatske i Bosne i Hercegovine, moraju biti vrlo zabrinute zbog preko-granicne suradnje između ekstremista. To je vrlo opasno za nove demokratske institucije u Hrvatskoj, ali i za Bosnu i Hercegovinu, državu koja je tek u nastajanju.

Najavljujete sankcije, ali dojam je da će one, zapravo, biti personalne, tj. usmjerenе на smanjenje političke i gospodarske moci određenih ljudi. Kao mete spominju se Ante Jelavić, general Stanko Šopta Baja, pa cak i bivši general, sadašnji zastupnik u Saboru, Ljubo Česki Rojs?

– Naravno, zasad ne zelim govoriti o detaljima, ali vas uvjeravam da sankcije neće biti usmjerenе prema hrvatskom narodu nego striktno prema pojedincima i oni će biti vrlo pogodjeni. Nemam namjeru kaznjavati narod nego samo rukovodstvo HDZ-a.

Mozete li biti određeni o karakteru sankcija ili mjera. Hoće li primjerice, biti pogodjeni poslovni interesi Ante Jelavice i njegove grupe?

– Mi smo u stalnim kontaktima s Vladom u Zagrebu, Europskom

zajednicom u Bruxellesu i s glavnim predstavnicima Sjedinjenih Drzava. Zelim reci da postoji potpuna suglasnost da je subotnji sabor odlukama dosegao tocku koja pokazuje da vise ne mozemo tolerirati politicare ekstremiste. Posebno me razalostilo ponasanje dijela Katolicke crkve u svemu tome.

Periceve mrznja

Na koga mislite?

– Ogorcen sam i sokiran govorom biskupa Ratka Perica i nemam rijeci za silnu mrznju i potporu osudjenim ratnim zlocincima koju je u njemu iskazao.

Najavljujete sankcije, ali one tesko mogu bilo sto promijeniti, osim ponovno homogenizirati hrvatsko stanovnistvo, sto se iznova i dogodilo.

– Uz mjere, nuzno je uspostaviti dijalog s Hrvatima koji su iskreno voljni uspostaviti suradnju i podrzati napore da se Bosna i Hercegovina afirmira kao drzava i da Hrvati shvate da je to i njihova drzava. Moj je interes u tome sto BiH bez Hrvata ne moze postojati i potrebno je posvetiti punu paznju hrvatskoj komponenti i njezinim vezama s Hrvatskom. Preko Hrvatske BiH se lakse priblizava Europi.

Jesu li, po vasem misljenju, najnoviji dogadjaji destabilizirali Hrvatsku?

– Ne bih se htio mijesati u politiku hrvatskih vlasti, ali one moraju biti vrlo zainteresirane za zbivanja u Bosni i Hercegovini. Dva su razloga za to. Prvi je to sto se nezadovoljstvo prelijeva u Hrvatsku, kako smo vidjeli na primjeru Splita, a drugi, jos vazniji, jest to da ocekujem od hrvatske vlasti da potpuno podrzava povjesni i kulturni identitet Hrvata u Bosni i Hercegovini. To mora ici kroz partnerstvo.

Kako vidite ulogu Zdravka Tomca, koji je na Saboru u Mostaru

predstavlja hrvatsku vladajuću koaliciju?

– Gospodin Tomac nije dosao s figom u dzepu. On je iskreno zainteresiran da se kriza prevlada, ali nazalost njegov glas razuma nitko nije cuo.

Namjeravate li pregovarati s nekim iz celnistva HDZ-a sljedećih dana?

– Mislim da to vise nema nikakva smisla, jer se Jelavic sam diskvalificira za bilo kakve pregovore. Ne vjerujem da vise imamo o cemu razgovarati. Ekstremisti gube bitku, ali pokušavaju na svaki nacin zadrzati status quo, obraniti svoje poslovne interese. Vrlo je zanosno da su Hrvati u Hercegovini svaki dan sve siromasniji, dok su njihovi lideri za samo nekoliko godina zgrnuli nevjerovatno bogatstvo. Takav je sustav tragicna zabluda. U ovoj se državi mora instalirati zakon umjesto plemenskih, mafiokracijskih oligarhija, koje, kako su vec odavna pokazale, nemaju nikakvih obzira, osim brige za svoj dzep.

S kime u hrvatskoj vlasti suradjujete?

– Najvise s premijerom Racanom. Nedavno smo se sastali, u utorak je grupa iz mog ureda razgovarala u hrvatskoj Vladi o ovoj krizi. S druge su strane nehadezeovski predstavnici hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, s kojima blisko suradjujemo.